

FOREWORD

It is no pioneering phenomena to put out, at irregular intervals, a collection of scholarly works in the area of musicology. What is special about this particular publication is the fact that the reader is presented with its fifth issue and more importantly, that it is written entirely in internationally understood languages and not in Czech. In its way, it is a reaction to the old and well-known state of affairs expressed in the Latin saying: "Slavica (Bohemica) non leguntur" and therefore a consequence of a sincere effort to provide our colleagues abroad with at least partial information about Czech musicology, that is, above all, about a certain part thereof, in other words, the work being done in this area by scholars at Palacky University in Olomouc. However, our university does not live in isolation from other Czech centers of learning and that is why, in the table of contents of this collection, as well as in past issues thereof, the names of those authors are also found, who do their research in cooperation with our department, making our publication more representative of Czech musicological academia as a whole.

Unlike some past editions (for example, the third one, which was conceived as a "Festschrift" Ad honorem Jaroslav Jiranek or the fourth one, which brought its readers contributions from the conference entitled "the Circulation of Music and Musicians in Bohemia and Moravia 1600–1900"), this collection is not limited by any common theme and the articles in it were required only to more or less possess a research orientation or be based on recent research efforts. It is certainly delightful that, in addition to well-known, experienced personalities of Czech musicology, several "new" names are also found here (Adamkova, Dohnalova, Felgrova, Pavlicikova and Slavickova), the bearers of which were recently students in Olomouc and the appearance of their papers here represents a sort of debute of theirs into the broader musicological scene. Perhaps the topics written about will provide a clue to what Olomouc musicology is all about. Of course it begins with the traditional, but it also attempts to maximally reflect the world of contemporary music (including the broad areas of popular music and perhaps such relatively new phenomena as, for example, electronic-acoustic music) and that it pays increased attention to the esthetic, psychological and sociological aspects of musical problematics.

This search for our own identity by Olomouc musicology is perfectly understandable, since it started as late as the refounding of the university in 1946, was then allowed to continue only in close (and usually too close) cooperation with the preparation of music teachers, before being wiped out completely in the 1980's. It wasn't until the political changes in 1989 created a new atmosphere in higher education that

the creation of a separate musicology department was made possible. In the beginning, of course, this could only be accomplished in cooperation with the musicology departments of other centers, including those beyond our borders. It was essential that we search for our own identity in the rearing of a new generation of researcher-pedagogues. Finally we would like to make the observation that it is now possible to complete B.A., M.A. and doctoral courses of study in Olomouc and out of this research-pedagogical circle a whole array of publications has been produced, including specially conceived textbooks.

Mgr. Helena Pavličíková
Collection Editor

prof. PhDr. Ivan Poledňák, DrSc.
Head of the Musicology Department

VORWORT

Eine nicht periodische Sammelbandreihe in den Tschechischen Verhältnissen herauszugeben, die den musikwissenschaftlichen Studien gewidmet ist, das ist keine bahnbrechende Erscheinung. Was aber aus dieser Serie etwas wirklich Besonderes macht, ist die Tatsache, dass der Leser schon den fünften Sammelband aus der Reihe zur Verfügung hat, und darüber hinaus alle Studien nicht in der Tschechischen Sprache, sondern in Weltsprachen publiziert wurden. Es handelt sich um eine Art der Reaktion auf die bekannte Tatsache, die in der lateinischen Redensart „*Slavica (Bohemica) non leguntur*“ ausgedrückt wurde, also um ein Ergebnis der Bestrebung, den Kollegen im Ausland mindestens eine partielle Information über die tschechische Musikwissenschaft anzubieten, und zwar mindestens über eines ihrer Segmente, also über die Musikwissenschaft, wie diese an der Olomoucer Universität gepflegt wird. Mir Rücksicht darauf, dass die Olomoucer Musikwissenschaft nicht isoliert von den traditionellen Zentren der musikwissenschaftlichen Forschung in der Tschechischen Republik lebt, können wir in der Liste der Autoren, die zu den vergangenen Sammelbänden, sowie zu diesem Band beigetragen haben, auch andere Autoren finden, die auf gewisse Art und Weise mit Olomouc zusammenarbeiten. Dies verleiht der Sammelbandreihe sicher eine größere repräsentative Kraft.

Beim Konzipieren dieses Sammelbandes (im Unterschied zu dem dritten Sammelband, der als eine „Festschrift“ Ad honorem Jaroslav Jiránek verfasst wurde, und zu dem vierten Sammelband, der die Beiträge aus der Konferenz *Musical Institutions and the Circulation of Music and Musicians in Bohemia and Moravia 1600–1900* brachte), wurden die Autoren auf keine Art und Weise thematisch eingeschränkt. Sie wurden gebeten, solche Beiträge vorzulegen, die mehr oder weniger ihre Forschungsorientierung repräsentieren oder die aus ihrer neuerlichen Forschungstätigkeit hervorgehen. Es ist sicher erfreulich, dass neben den bekannten und erfahrenen Persönlichkeiten aus dem Bereich der tschechischen Musikwissenschaft unter den Autoren des Sammelbandes auch einige „neue“ Namen auftreten (Adámková, Dohnalová, Felgrová, Pavličíková, Slavičková), wobei diese Autorinnen noch vor kurzem in Olomouc studiert haben. Hier handelt es sich um eine Art von „Debüts“ in der breiteren musikwissenschaftlichen Szene. Möglicherweise wird auch auf Grund der Orientierung der Beiträge in diesem Sammelband, sowie in den vorigen Sammelbänden, offensichtlich, dass die Olomoucer Musikwissenschaft zwar selbstverständlich von der traditionellen Definition und Auffassung des Faches ausgeht, aber dass sie ihr Spezifikum (und ihre Existenzberechtigung neben den Universitätszentren in Prag und in Brunn) vor allem darin sieht, dass sie sich bemüht, vor allem die heutige

Musikszene zu reflektieren (einschließlich des breiten Bereiches der Popmusik und einschließlich der relativ neuen Erscheinungen, zu denen zum Beispiel die elektroakustische Musik gehört) und dass sie eine erhöhte Aufmerksamkeit den ästhetischen, psychologischen und soziologischen Aspekten der Musikproblematik widmet.

Diese Suche nach der eigenen Identität kann man bei der Olomoucer Musikwissenschaft gut verstehen. Auf Universitätsebene begann man in Olomouc erst nach der Erneuerung der historischen Universität in dem Jahre 1946 Musikwissenschaft zu lehren, wobei diese mehrere Jahre lang nur in knapper (manchmal sogar zu knapper) Verbindung mit der Ausbildung von Musiklehrern verbunden war. Danach in den achtziger Jahren wurde die Musikwissenschaft eigentlich aufgehoben. Erst der politische Wechsel in dem Jahre 1989 ermöglichte die Errichtung einer selbstständigen musikwissenschaftlichen Lehrstuhls, der einfach gezwungen war, sich in bedeutendem Maße auf die Zusammenarbeit mit Musikwissenschaftlern aus anderen Zentren zu orientieren, also auch auf die internationale Zusammenarbeit, und gerade auch auf die Suche nach seinem eigenen Weg, seiner eigenen Orientierung und auf die Erziehung einer neuen forschungs-pädagogischen Generation. Es ist noch zu erwähnen, dass in Olomouc das Bakkalaureat-, Magister- und Doktorandenstudium angeboten wird und dass in diesem forschungs-pädagogischen Bereich schon eine ganze Reihe von Publikationen einschließlich speziell konzipierter Lehrtexte entstanden.

Mgr. Helena Pavličíková
Redakteurin des Sammelbandes

prof. PhDr. Ivan Poledňák, DrSc.
Leiter des Lehrstuhls für Musikwissenschaft

PŘEDMLUVA

Vydávat v českých poměrech neperiodickou sborníkovou řadu, věnovanou muzikologickým studiím, není nějakým průkopnickým jevem. To, co z této řady činí přece jenom cosi zvláštního, je ovšem skutečnost, že čtenář má před sebou již o pátý sborník řady, a snad ještě více to, že všechny studie jsou v ní publikovány nikoli v češtině, ale ve světových jazycích. Je to svého druhu reakce na starou známou zkušenost, vyjádřenou v latinském úsloví „Slavica (Bohemica) non leguntur“ a tedy výsledek snahy poskytnout kolegům v zahraničí alespoň částečnou informaci o české muzikologii, tedy přinejmenším o jednom jejím segmentu, tedy o muzikologii, jak je pěstována na olomoucké univerzitě. Vzhledem k tomu však, že olomoucká muzikologie nežije v nějaké izolaci od tradičních center muzikologického bádání v České republice, můžeme v seznamu autorů, kteří přispěli do minulých sborníků a i do tohoto sborníku, najít též autory další, nějak ovšem s Olomoucí spolupracující; to určitě dává sborníkové řadě větší reprezentativnost.

Při koncipování tohoto sborníku (na rozdíl od sborníku třetího, pojatého jako „Festschrift“ Ad honorem Jaroslav Jiránek, a čtvrtého, přinášejícího příspěvky z konference Musical Institutions and the Circulation of Music and Musicians in Bohemia and Moravia, 1600–1900) se autorům nekladlo nějaké tematické omezení a byli požádáni o příspěvky, které by více či méně reprezentovaly jejich badatelskou orientaci nebo vycházely z jejich nedávného badatelského úsilí. Je určitě potěšitelné, že vedle známých a zkušených osobností české muzikologie se mezi autory sborníku objevuje i několik „nových“ jmen (Adámková, Dohnalová, Felgrová, Pavličíková, Slavičková), jejichž nositelky ještě nedávno v Olomouci studovaly; tady se jedná o svého druhu „debuty“ na širší muzikologické scéně. Možná bude i ze zaměření příspěvků (tohoto sborníku i sborníků předešlých) patrné, že olomoucká muzikologie sice pochopitelně vychází z tradičního vymezení a chápání oboru, ale vidí své specifikum (a existenční oprávnění vedle univerzitních center v Praze a Brně) především v tom, že se snaží co nejvíce reflektovat současnou hudební scénu (včetně široké oblasti populární hudby a třeba takových relativně nových jevů jako je elektroakustická hudba) a že věnuje zvýšenou pozornost estetickým, psychologickým, sociologickým aspektům hudební problematiky.

Toto hledání vlastní identity je u olomoucké muzikologie čímsi pochopitelným. Muzikologie se totiž v Olomouci začala na univerzitní půdě vyučovat až po obnově historické univerzity v roce 1946, byla zde řadu let pěstována jen v těsném (a někdy až příliš těsném) spojení se vzděláváním učitelů hudební výchovy, a pak v osmdesátých letech byla vlastně zrušena. Teprve politická změna v roce 1989 umožnila vznik

samostatného muzikologického pracoviště (katedry), které se prostě muselo ze značné části orientovat na spolupráci s muzikology z jiných center, na spolupráci mezinárodní, a právě i na ono hledání své cesty, svého zaměření, na výchovu nové badatelsko-pedagogické generace. Poznamenejme ještě, že se v Olomouci realizuje studium bakalářské, magisterské i doktorské a že v tomto badatelsko-pedagogickém okruhu vznikla již celá řada publikací včetně speciálně koncipovaných učebních textů.

Mgr. Helena Pavličíková
redaktorka sborníku

prof. PhDr. Ivan Poledňák, DrSc.
vedoucí katedry muzikologie